

Stichting
Pensioenfonds voor de Woningcorporaties

Beleid Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave

1. Doel van verantwoord beleggen	3
2. De pijlers van het verantwoord beleggen beleid	3
3. Integratie in beleggingsproces	3
4. Dialoog met bedrijven en wet- en regelgevers (engagement).....	4
5. Uitsluitingbeleid SPW.....	4
6. Actief gebruik aandelhoudersrechten.....	4
7. Corporate Governance Code.....	5
8. Beleggen in duurzaamheid	5
9. Communicatie over verantwoord beleggen.....	5
10. Uitgangspunten van ons verantwoord beleggen beleid	5
11. Uitsluitingen per 1 januari 2018	6

Beleid Verantwoord Beleggen SPW

Verantwoord beleggen is voor SPW een belangrijk onderdeel van de beleggingsfilosofie en een integraal onderdeel van de beleggingsbeginselen. Wij zijn ervan overtuigd dat betere investeringsbeslissingen gemaakt kunnen worden door systematisch ESG-aspecten te betrekken in onze beleggingsprocessen. ESG-aspecten zijn overwegingen van milieu (Environmental), sociale (Social) en bestuurlijke (Governance) aard. Het vermogensbeheer en de uitvoering van het verantwoord beleggen beleid voert het bestuur van SPW niet zelf uit. SPW heeft dit uitbesteed.

1. Doel van verantwoord beleggen

Verantwoord beleggen is voor SPW een manier om het risico- en rendementsprofiel van de portefeuille te verbeteren en tegelijkertijd bij te dragen aan duurzame ontwikkeling. Daarom let onze vermogensbeheerder in het beleggingsproces niet alleen op de financiële prestaties en het beloningsbeleid van bedrijven, maar ook op de manier waarop bedrijven omgaan met het thema duurzaamheid en hoe zij omgaan met hun aandeelhouders. Ook kijkt de vermogensbeheerder naar ecologische uitdagingen als klimaatverandering en aantasting van de biodiversiteit. Daarnaast wordt nagegaan hoe gedrag van bedrijven maatschappelijke kwesties als mensenrechten en kinderarbeid beïnvloedt. Ook worden bedrijven bewust gemaakt over hoe hun handelen plaatselijke gemeenschappen raakt.

Het beleid van SPW voor verantwoord beleggen heeft de volgende drie doelstellingen:

- 1 De risico/rendementsverhouding verbeteren;
- 2 Blijk geven van maatschappelijke verantwoordelijkheid;
- 3 Bijdragen aan de waarborging van de integriteit van de financiële markten.

We zijn ervan overtuigd veel te kunnen bereiken door als aandeelhouder bedrijven te blijven uitdagen om hun duurzaamheidprestaties te verbeteren. Het aangaan van een dialoog met bedrijven (engagement) kan tot verandering leiden. We besteden daarom veel aandacht aan engagement.

2. De pijlers van het verantwoord beleggen beleid

Het verantwoord beleggen beleid van SPW is gebaseerd op een aantal belangrijke pijlers. Hieronder leest u kort de belangrijkste pijlers. In paragraaf 10 worden deze pijlers nader toegelicht.

- Verantwoord beleggen maakt onderdeel uit van ons beleggingsproces.
- We gaan met bedrijven in gesprek zodat ze duurzamer worden en beter bestuurd worden.
- We verwachten van bedrijven dat zij handelen volgens de internationale regelgeving.
- We investeren niet in overheidsobligaties van landen waarvoor een VN-veiligheidsraad wapenembargo van kracht is.
- We gebruiken actief onze rechten als aandeelhouder.
- We maken ons sterk voor goede regelgeving over duurzaamheid en goed bedrijfsbestuur.
- We zoeken actief naar aantrekkelijke duurzame beleggingen.
- We dragen ons verantwoord beleggen beleid actief uit.

3. Integratie in beleggingsproces

Ons verantwoord beleggen beleid is in de gehele portefeuille geïmplementeerd en omvat alle beleggingscategorieën. Voor alle beleggingscategorieën van SPW is geformuleerd op welke wijze ESG-aspecten in het beleggingsproces zijn geïntegreerd. Hiervoor gebruikt het fonds de informatie van gespecialiseerde onderzoeksinstituten, niet-gouvernementele organisaties en andere bronnen.

Onze vermogensbeheerder licht regelmatig de volledige aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles door op bedrijven die de VN Global Compact uitgangspunten niet naleven of die op een andere manier bij tegenstrijdige zaken betrokken zijn. Desbetreffende bedrijven worden direct aangesproken.

Voorstellen voor beleggingen worden vooraf eerst geanalyseerd op maatschappelijke en milieugevolgen. Van externe partijen verlangt SPW dat ze passend ESG-beleid kunnen aantonen en regelmatig verslag uitbrengen over de prestaties.

4. Dialoog met bedrijven en wet- en regelgevers (engagement)

De belangrijkste standaarden van de VN ten aanzien van mensenrechten, arbeid, milieu en corruptie zijn vastgelegd in de Global Compact. We wensen niet te beleggen in bedrijven die handelen in strijd met de uitgangspunten van de Global Compact. Als er aanwijzingen bestaan dat bedrijven zich niet houden aan de Global Compact, dan gaat SPW met deze bedrijven de dialoog aan. Om een boodschap kracht bij te zetten, wordt hierin vaak samengewerkt met andere beleggers.

Als bedrijven in strijd met het Global Compact blijven handelen en niet laten blijken hun praktijken aan te willen passen, dan sluit SPW deze bedrijven uit. Ook met bedrijven die het Global Compact niet schenden, kan SPW de dialoog aangaan om het risico- en rendementsprofiel van het bedrijf of de impact op mens en milieu te verbeteren.

Gesprekken met bedrijven zijn slechts één manier om duurzaamheid en bescherming van aandeelhoudersrechten te verbeteren. Wet- en regelgevers die voor de hele markt de standaard bepalen op het gebied van duurzaamheid en aandeelhoudersrechten, zijn ook een belangrijke gesprekspartner. Onze vermogensbeheerder spreekt regelmatig met wet- en regelgevers over duurzaamheid en aandeelhoudersrechten. Ook draagt het fonds bij aan het ontwikkelen van normen met als doel de integriteit van financiële markten op de lange termijn te verbeteren.

5. Uitsluitingbeleid SPW

SPW kan bedrijven uitsluiten op basis van twee gronden:

- Bedrijven die direct betrokken zijn bij de fabricage van producten die door Nederlandse en internationale wetgeving verboden zijn;
- Bedrijven die in strijd (blijven) handelen met de uitgangspunten van de Global Compact van de VN en niet laten blijken hun praktijken aan te willen passen door met SPW een dialoog aan te gaan. In gesprekken met bedrijven maken we duidelijk welke normen wij hanteren. Om onze boodschap kracht bij te zetten, werken wij hierin vaak samen met andere beleggers.

We beleggen niet in bedrijven die direct betrokken zijn bij de fabricage van antipersoon-landmijnen, clusterbommen, chemische of biologische wapens of kernwapens die in strijd met het Non Proliferatieverdrag worden geproduceerd.

In 2011 hebben we ook besloten om niet in overheidsobligaties van bepaalde landen te investeren waarvoor een wapenembargo van de VN Veiligheidsraad van kracht is.

6. Actief gebruik aandeelhoudersrechten

Aan beleggingen in beursgenoteerde aandelen zijn managementrisico's verbonden. Dit zijn risico's als gevolg van verkeerde beslissingen of onjuist beleid door het bedrijfsbestuur. Het beleid van SPW voor goed bestuur is erop gericht om onze belangen als aandeelhouder te beschermen en invulling te geven aan onze verantwoordelijkheid als aandeelhouder. Onze activiteiten omvatten onder meer:

- stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
- steunen of opstellen van aandeelhouderresoluties;
- gesprekken met bedrijfsbesturen over bestuurssamenstellingen;
- beloningen en andere zaken;
- gesprekken met regelgevers; en
- het verhalen van schade.

Op aandeelhoudersvergaderingen in Nederland is onze vermogensbeheerder meestal persoonlijk vertegenwoordigd. Elders in de wereld stemmen we meestal via een elektronisch stelsysteem of wordt een andere institutionele belegger of een extern bureau gevolmachtigd om namens SPW het woord te voeren. Voor afzonderlijke bedrijven wordt het stemgedrag bepaald op basis van externe adviezen en in

samenspraak met corporate governance-specialisten. Als onze vermogensbeheerder het met bepaalde voorstellen van een bedrijf oneens is, dan wordt zo veel mogelijk het gesprek aangegaan om de standpunten van het fonds toe te lichten. Over het algemeen blijken bedrijven daarvoor open te staan en soms worden als gevolg daarvan agendapunten herzien of zelfs ingetrokken.

7. Corporate Governance Code

Als institutionele belegger leeft SPW de Nederlandse Corporate Governance Code na. Deze bevat principes en bepalingen over goed bedrijfsbestuur. We kiezen ervoor om op één punt af te wijken van wat de code aanbeveelt: best practice bepaling IV 4.4. Daarin worden beperkingen voorgesteld bij de uitoefening van het agenderingsrecht. Beperkingen dus van het recht dat aandeelhouders hebben om schriftelijk te vragen om behandeling van een onderwerp in de aandeelhoudersvergadering. Onze vermogensbeheerder conformeert zich niet bij voorbaat aan deze bepaling. Van geval tot geval wordt bekeken wat het beste aansluit bij de belangen van ons fonds.

8. Beleggen in duurzaamheid

Beleggingskansen die ook maatschappelijke en milieuproblemen helpen oplossen, zoals armoede in ontwikkelingslanden en klimaatverandering, zijn zeer belangrijk voor ons. Zo is een deel van de portefeuille van het fonds belegd in microkredieten.

9. Communicatie over verantwoord beleggen

Op kwartaalbasis publiceren we een overzicht van de (aandelen)portefeuille op de website om transparant te zijn over het beleid en de uitvoering. De volledige lijst van aandelenbeleggingen wordt gepubliceerd met een vertraging van één kwartaal, voor het eerst per 1 april 2012. We willen belanghebbenden namelijk wel inzicht geven, maar geen waardevolle informatie geven aan andere marktpartijen.

Daarnaast brengt SPW jaarlijks een verslag verantwoord beleggen uit waarin wordt uitgelegd hoe het fonds in het betreffende jaar met verantwoord beleggen is omgegaan.

10. Uitgangspunten van ons verantwoord beleggen beleid

- 1 Verantwoord beleggen is een integraal onderdeel van het beleggingsproces van SPW.
- 2 Aandeelhoudersrechten, milieu- en sociale aspecten worden meegenomen in onze investeringsbeslissingen. Onderzoek op het gebied van duurzaamheid of aandeelhoudersrechten kan leiden tot de beslissing om een bepaalde belegging niet te doen, af te stoten of de omvang ervan te veranderen.
- 3 Onze vermogensbeheerder gaat de dialoog aan met bedrijven om duurzaamheid en goed bedrijfsbestuur te realiseren.
- 4 In gesprekken met bedrijven maakt onze vermogensbeheerder duidelijk welke normen wij hanteren op het gebied van duurzaamheid en aandeelhoudersrechten. Om onze boodschap kracht bij te zetten, wordt vaak samengewerkt met andere beleggers.
- 5 We verwachten van bedrijven dat zij handelen met respect voor de uitgangspunten van de VN Global Compact en onze vermogensbeheerder verkoopt onze belangen als dialoog niet leidt tot verbetering. Ook beleggen we niet in producten die verboden zijn volgens de Nederlandse wet of internationale regelgeving.
- 6 Dit betekent dat wij niet investeren in bedrijven die direct betrokken zijn bij de productie van landmijnen, clustermunitie, afvuursystemen hiervoor en in chemische of biologische wapens. Ook sluiten wij bedrijven uit die betrokken zijn bij producten of diensten die in Nederland in brede kring als verwerpelijk worden beschouwd. In de VN Global Compact zijn de minimale normen voor bedrijven samengevat op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en corruptie. We investeren niet in overheidsobligaties van landen waarvoor een VN-veiligheidsraad wapenembargo van kracht is. Deze embargo's worden opgelegd als handhavingsmaatregel teneinde schendingen van het internationale recht of mensenrechten te veroordelen.
- 7 We gebruiken actief onze rechten als aandeelhouder.
- 8 Onze vermogensbeheerder stemt op de aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin we beleggen.

- 9 We maken ons nationaal en internationaal sterk voor betrouwbare regelgeving om duurzaamheid en goed bedrijfsbestuur te verankeren.
- 10 Onze vermogensbeheerder spreekt regelmatig met wet- en regelgevers over duurzaamheid en aandeelhoudersrechten. Ook dragen we bij aan de ontwikkeling van normen met als doel de integriteit van financiële markten op de lange termijn te verbeteren.
- 11 We zijn actief op zoek naar aantrekkelijke beleggingen die duurzaamheid bevorderen.
- 12 SPW investeert in alternatieve energie, schone technologieën en microkredieten en zoekt naar nieuwe mogelijkheden om te beleggen in dergelijke bijdragen aan duurzaamheid.
- 13 We dragen het verantwoord beleggen beleid actief uit om zo duurzaamheid en goed bedrijfsbestuur te bevorderen.
- 14 We werken samen met andere beleggers om het effect van ons verantwoord beleggen beleid te vergroten. Onze vermogensbeheerder is actief in diverse (internationale) samenwerkingsverbanden. En we communiceren actief over onze activiteiten.

11. Uitsluitingen per 1 januari 2018

Uitgesloten beursgenoteerde bedrijven:

Bedrijf	Land	Reden voor uitsluiting
Aryt Industries Ltd.	Israël	Clusterwapens
Ashot Ashkelon	Israël	Clusterwapens
China Aerospace International	China	Clusterwapens
China Spacesat	China	Clusterwapens
Esterline Technologies	Verenigde Staten	Clusterwapens
Hanwha Corporation	Zuid-Korea	Clusterwapens
Larsen & Toubro	India	Productie kernwapens in strijd met Non-Proliferatie Verdrag
Larsen & Toubro Infotech Ltd.	India	Productie kernwapens in strijd met Non-Proliferatie Verdrag
L&T Finance Holdings Ltd.	India	Productie kernwapens in strijd met Non-Proliferatie Verdrag
L&T Technology Services Ltd.	India	Productie kernwapens in strijd met Non-Proliferatie Verdrag
Motovilikha Plants JSC	Rusland	Clusterwapens
Norinco International Cooperation	China	Clusterwapens
Orbital ATK	Verenigde Staten	Clusterwapens
Poongsan Corporation	Zuid-Korea	Clusterwapens
Poongsan Holdings Corporation	Zuid-Korea	Clusterwapens
S&T Dynamics	Zuid-Korea	Clusterwapens
S&T Holdings	Zuid-Korea	Clusterwapens
Textron	Verenigde Staten	Clusterwapens
Walchandnagar Industries	India	Productie kernwapens in strijd met Non-Proliferatie Verdrag
PetroChina	China	Schending VN Global Compact
TEPCO	Japan	Schending VN Global Compact
Walmart	Verenigde Staten	Schending VN Global Compact

Uitgesloten staatsobligaties:

Land	Reden voor uitsluiting
Somalië	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Congo	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Soedan	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Noord-Korea	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Iran	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Libië	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Irak	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Eritrea	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Centraal Afrikaanse Republiek	Wapenembargo VN Veiligheidsraad
Jemen	Wapenembargo VN Veiligheidsraad